

Med både sejl og motor

Nye muligheder og udfordringer for
færøsk sprogteknologi

Iben Nyholm Debess

6. nov 2024

Trondheim

Færøsk sprogteknologi

- Status og udvikling
- Udfordringer og muligheder
- Strategier for navigation
  - Lokale initiativer
  - Inklusion af færøsk på store platforme
  - Nordisk samarbejde

Færøsk sprog

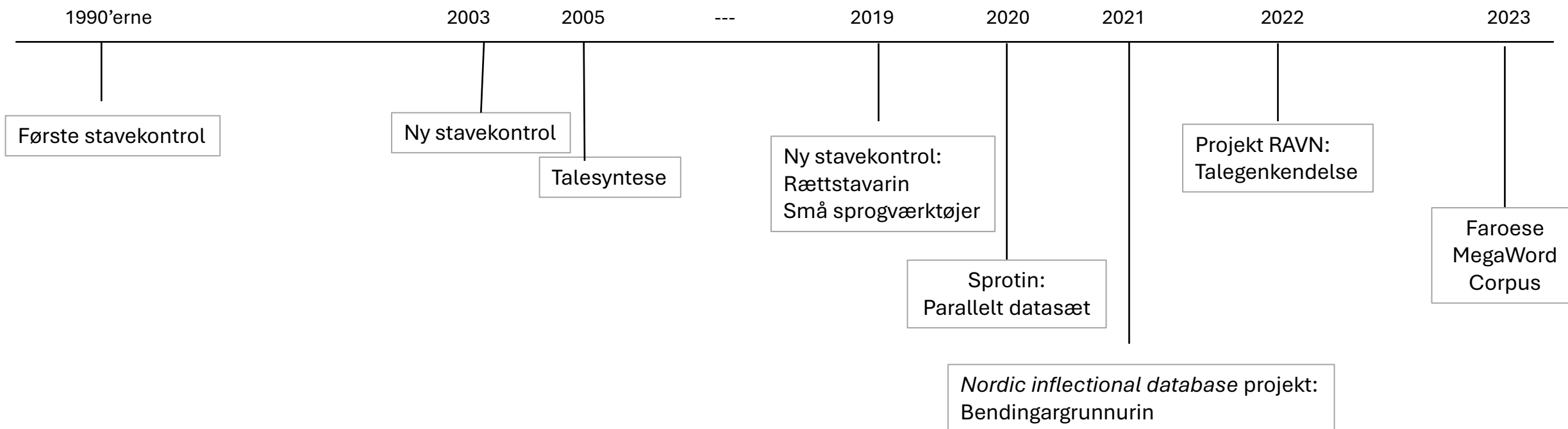

- Generelt god udvikling i sprogteknologi
- Små sprog: få talere, få data, manglende infrastruktur, manglende ekspertise, manglende processeringskraft.....
- Styrker:
  - Nationalsprog / hovedsprog
  - Solidt sprogligt fundament: leksikografisk tradition, etableret grammatik, normeringsorgan
  - Høj sproglig bevidsthed og stolthed
  - Engagement fra sprogbrugere
- Geografisk og typologisk midt i Norden

FÆRØSKE SPROGTEKNOLOGISKE VÆRKTØJER OG PROJEKTER

HISTORIE OG UDVIKLING - HIGHLIGHTS

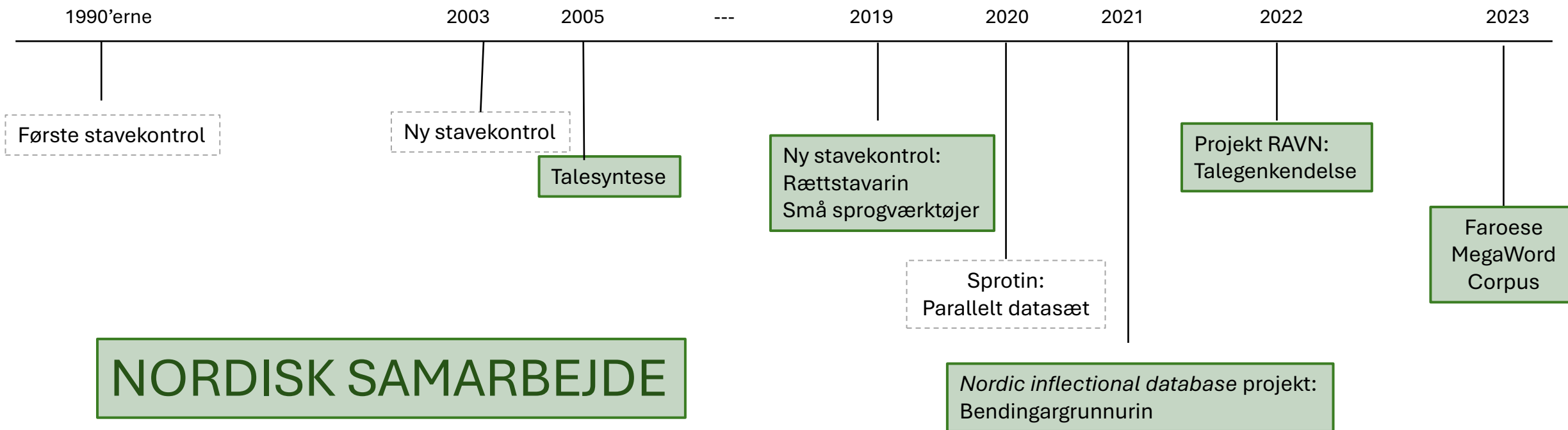
1990-2023

FÆRØSKE SPROGTEKNOLOGISKE VÆRKTØJER OG PROJEKTER

HISTORIE OG UDVIKLING - HIGHLIGHTS

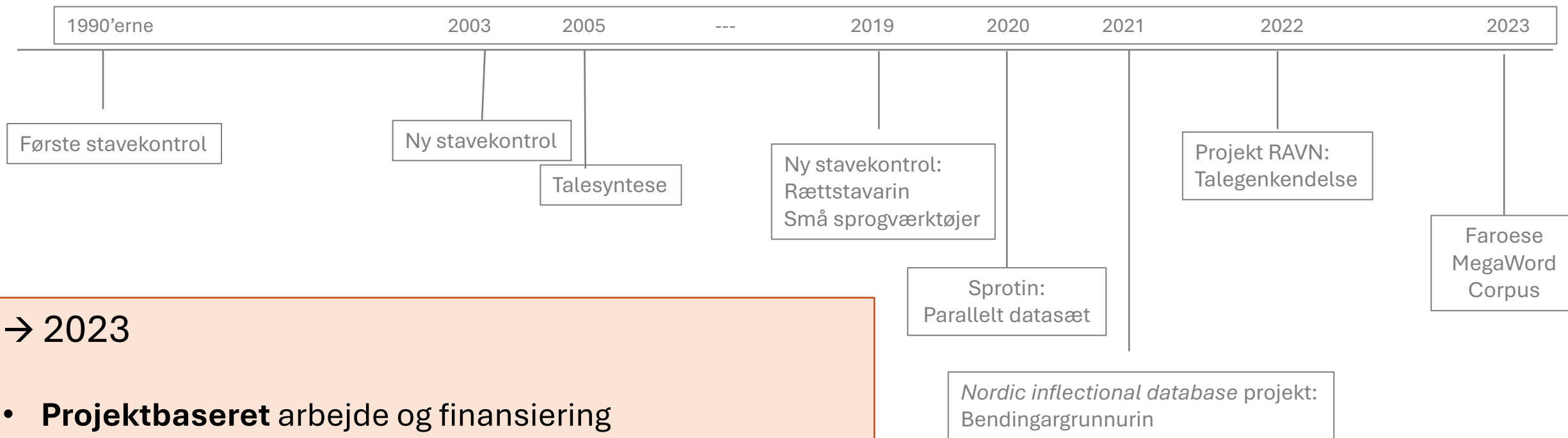
1990-2023

FÆRØSKE SPROGTEKNOLOGISKE VÆRKTØJER OG PROJEKTER

HISTORIE OG UDVIKLING

1990-2023

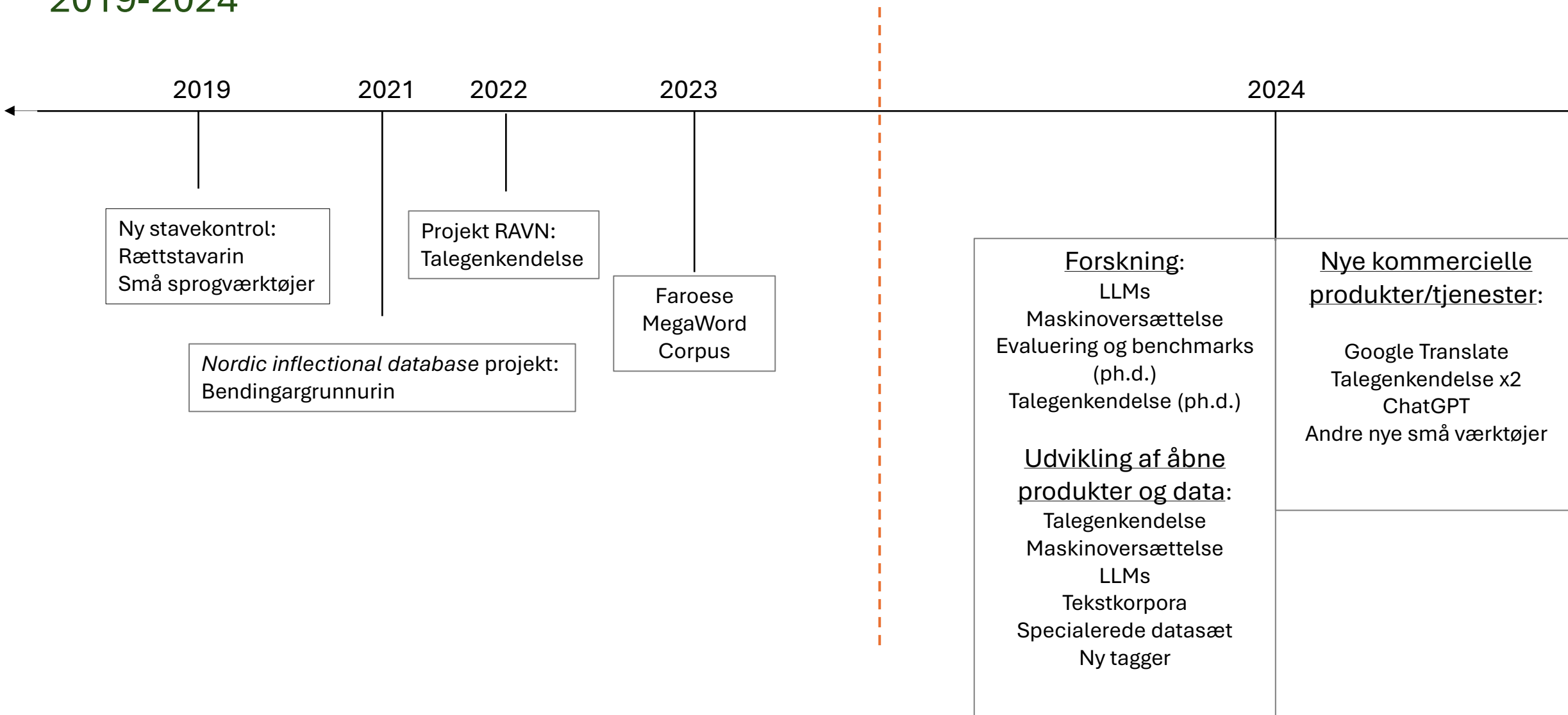
→ 2023

- **Projektbaseret** arbejde og finansiering
- Drevet af **enkeltpersoner**
- Fokus på **dataindsamling** og specifik **produktudvikling**

FÆRØSKE SPROGTEKNOLOGISKE VÆRKTØJER OG PROJEKTER

NYERE UDVIKLING: Fokus på forskning

2019-2024

FÆRØSKE SPROGTEKNOLOGISKE VÆRKTØJER OG PROJEKTER

NYERE UDVIKLING: Årsager – rammer omkring sprogteknologi

2023

2024

→ **1) Stabilt grundlag: første offentlige kontinuerlige bevilling til sprogteknologisk arbejde:**

- *Máltøknidepilin* / Center for Sprogteknologi på Færøernes Universitet
- Nytilkommen ekspertise

→ **2) Færøsk, LLMs og AI:**

- Generel accelereret udvikling i AI, GPT4 fra OpenAI, GPTSw3 fra AI Sweden
→ færøske kompetencer

→ **3) Samarbejder:**

- Samarbejde og forskningsinteresse fra andre lande
- Typologiske “alliancer”

1.

Lokal forskning og udvikling

1.

Lokal
forskning
og
udvikling

MÁLTØKNIDEPILIN
FRÓÐSKAPARSETUR FØROYA

**Støðuga grundarlagið undir
menning av føroyskari máltøkni**

“Smáar dátur, stórir dreymar,„

Center for Sprogteknologi
Universitet på Færøerne

**Stabilt fundament under udvikling
af færøsk sprogteknologi**

“Små data, store drømme”

MÁLTØKNIDEPILIN
FRÓÐSKAPARSETUR FØROYA

Støðuga grundarlagið undir
menning av føroyskari máltøkni

“Smáar dátur, stórir dreymar,”

1.

Lokal
forskning
og
udvikling

Fokusområder

- Forskning
- Åbne data og ressourcer
  - Produktudvikling
- Rådgivning og støttefunktion
  - Udvikling af ekspertise
  - Eksternt samarbejde
- Oplysning, deling og promovring

Vi forsker især i...

- Data: indsamle, generere
- Metoder til udvikling, der kræver mindre data
  - Finjustering af LLMs
  - Maskinoversættelse
- Evaluering og benchmarks
  - Talegenkendelse

Se aktiviteter, ressourcer og værktøjer på

mtd.setur.fo

MÁLTØKNIDEPILIN
FRÓÐSKAPARSETUR FØROYA

**Støðuga grundarlagið undir
menning av føroyskari máltøkni**

“Smáar dátur, stórir dreymar,”

1.

Lokal
forskning
og
udvikling

- Styrker lokal udvikling
- Giver grobund for lokal ekspertise og kompetence
- Samler spredte projekter og effektiviserer
- Giver eksternt vindue ind til færøsk sprogteknologi

2.

Færøsk, LLMs og AI

Ny udvikling

2.

Færøsk,
LLMs og AI

Færøske sprogkompetencer i kommercielle applikationer, f.eks

- Google Translate
- ChatGPT, OpenAI
- Claude, Anthropic

- GPT4 kan analysere **sentiment** i færøske tekster omtrent lige så konsekvent som mennesker
- Claude 3.5 Sonnet får højeste score i **maskinoversættelse** i vores egen evaluering
- Begejstrede brugere: virksomheder implementerer egne ChatGPT

Åben modeller på færøsk

- GPTSw3, AI Sweden
  - Llama3, Meta

2.

Færøsk,
LLMs og AI

Hvordan har store modeller lært færøsk sprog med så lidt data?

- Multilingvale fordele
  - Typologisk fordel som 'midt-nordisk' sprog
- Islandsk politisk indsats og samarbejde med bl.a. OpenAI
  - "Forklædt" færøsk data

→ Færøske sprogfærdigheder er 'ikke med vilje'

Tilfældigheder

Held

Nåde

2.

Færøsk,
LLMs og AI

Hvordan har store modeller lært færøsk sprog med så lidt data?

- Multilingviale fordele
- Typologisk fordel som 'midt-nordisk' sprog
- Islandsk politisk indsats og samarbejde med bl.a. OpenAI
- "Forklædt" færøsk data

→ Færøske sprogfærdigheder er 'ikke med vilje'

Tilfældigheder

Held

Nåde

Færøsk inkluderet i andre projekter og platforme

- TrustLLM
- No Language Left Behind, Meta
  - TTS og ASR, Meta
  - ScandEval
- Danish Foundation Models

Intention

Inklusion

2.

Færøsk, LLMs og AI

- Vigtig og betydningsfuld udvikling for færøsk
  - Ikke en selvfølge for små sprog
  - Snart del af **samfundsinfrastruktur** (skole, offentlig administration)
- En komponent for **sproglig vitalitet** og **overlevelse**: følge sprogbrugeren
- Udviklingen har “vækket” brugeren - vi må følge med

2.

Færøsk,
LLMs og AI

Men...

- Tjenesterne inkluderer kun færøsk sprog på output-niveau
  - Ingen lokalisering
  - Ofte er inklusion af færøsk ubevidst
- Sproglig kvalitet er overfladisk
  - Data af dårlig kvalitet
  - Kulturelle bias
- Sårbarhed
  - sproget bliver 'styret' udefra – **manglende autonomi**
  - påvirker vores sprogbrug
  - Vi er afhængige af de store virksomheders nåde og 'goodwill'

Hvordan får vi gavn af mulighederne samtidig med, at vi bevarer sproglig autonomi?

Vi bygger en motor

En lille, men stabil, “motor” med styrmand og maskinmester

- Institutionel forankring
- Udvikler lokal ekspertise og kompetencer → “national resiliens”
- Fokuseret forskning og udvikling
- Arbejder for lokalspecifikke tjenester
- Deler alle data og modeller
- Støtter op om lokalt miljø for produktudvikling

Vi sætter sejlene

Tilpasse vores aktiviteter og data til fordel for inklusion i større tjenester

- Udnytter samtidens vind
- Er med til at bestemme retningen
  - Kurere data efter forespørgsel
  - Pushe god data
  - Skabe forbindelser
  - Følge med udvikling og giver anbefalinger
  - Tilbyde hjælp til lokalisering – ingen andre gør det, end os

Vi bygger en motor

En lille, men stabil, "motor" med styrmand og maskinmester

Vi sætter sejlene

Tilpasse vores aktiviteter og data til fordel for inklusion i større tjenester

Sproglig kvalitetssikring

- Udvikle benchmarks til evaluering
  - Originalfærøske testdata

3.

Nordisk samarbejde

3.

Nordisk
samarbejde

Nordisk samarbejde er nødvendigt for os!

- Infrastruktur
- Vidensdeling
  - Netværk
  - Forskning
- Udvikling af tjenester
  - Vejledning (ph.d.)
  - Regional resiliens

Motor

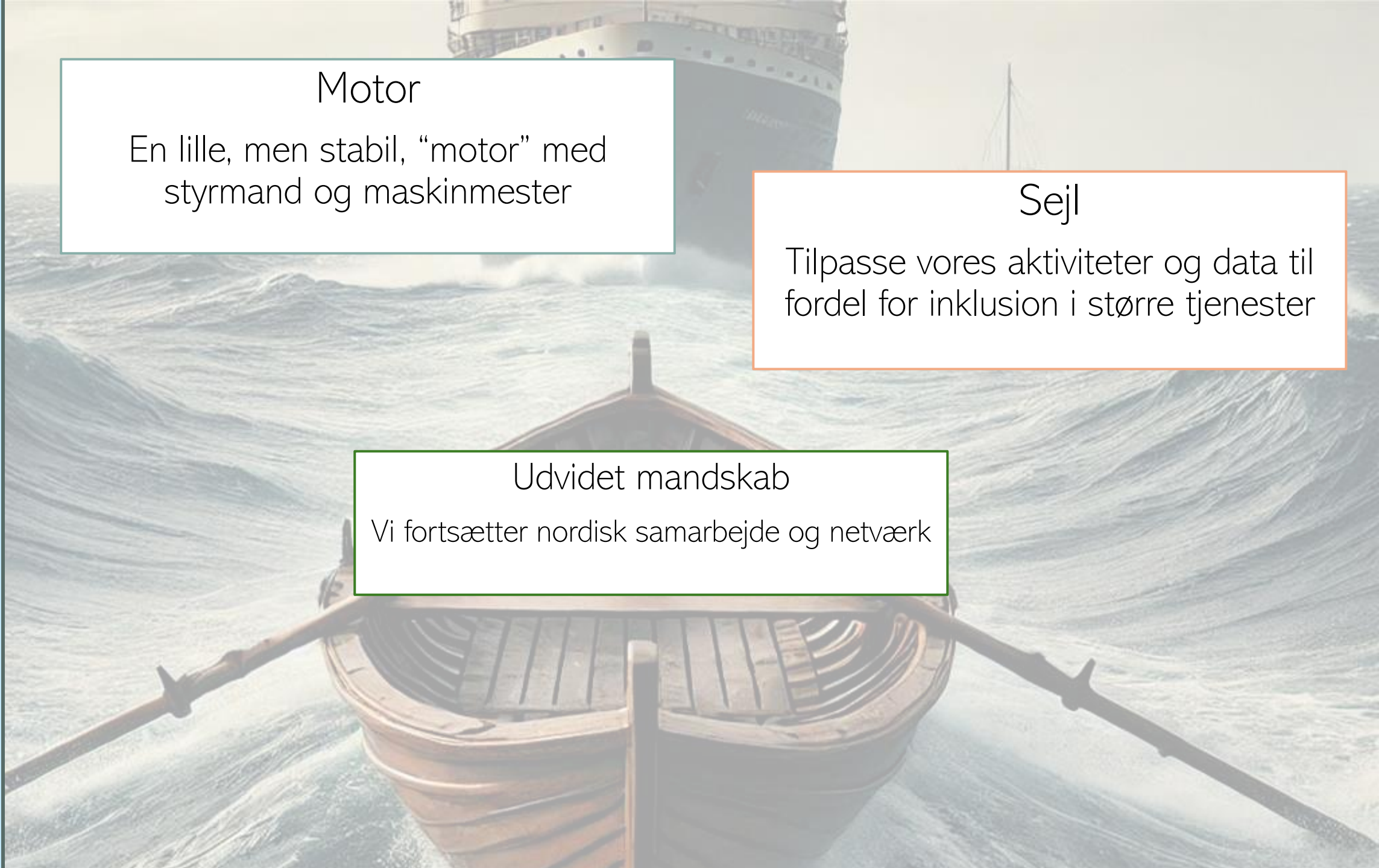
En lille, men stabil, "motor" med
styrmand og maskinmester

Sejl

Tilpasse vores aktiviteter og data til
fordel for inklusion i større tjenester

Udvidet mandskab

Vi fortsætter nordisk samarbejde og netværk

Mod destinationen

Navigation mellem udfordringer og muligheder: vi kan ikke gøre alt selv, men vi vil være med!

Trods positiv udvikling, er færøsk stadig i en sårbar position

- Balance mellem lokal autonomi og fleksibilitet mod store modeller, platforme og projekter
- Øge lokalt politisk ansvar
- Fortsat nordisk samarbejde, dataindsamling og kvalitetsbevidst udvikling for færøsk sprogs overlevelse og vitalitet

Tak!

DREAM
BIG

